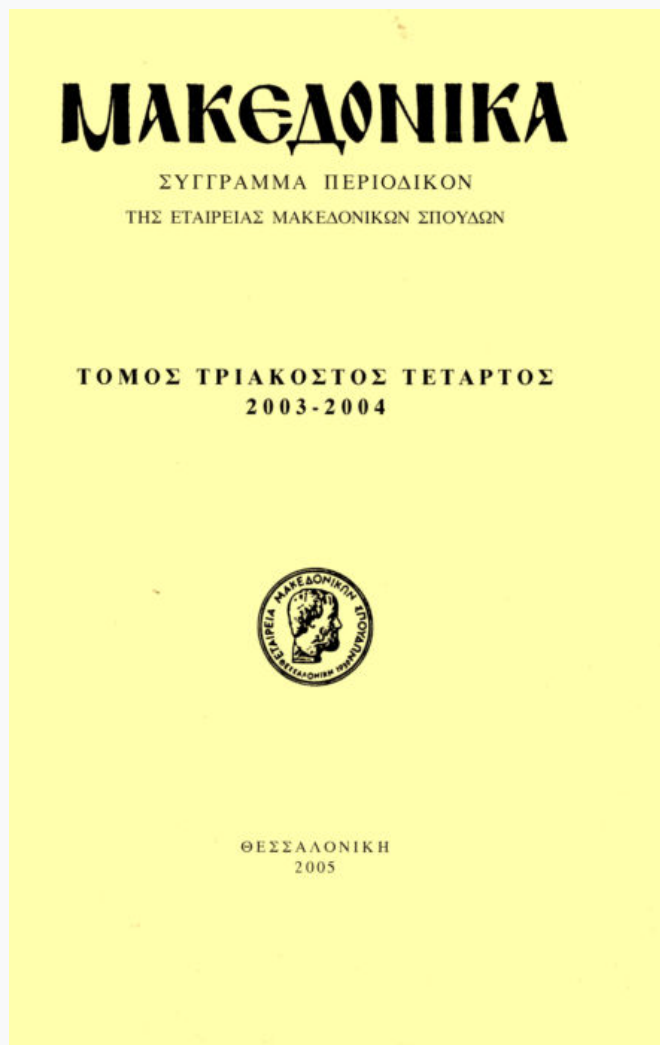

Μακεδονικά

Τόμ. 34, Αρ. 1 (2004)

1906, στον Αλμυρό του Ν. Μαγνησίας το Μακεδονικό, το Βορειοηπειρώτικο, το Θρακικό ζήτημα

Αθ. Ε. Καραθανάσης

doi: [10.12681/makedonika.882](https://doi.org/10.12681/makedonika.882)

Copyright © 2014, Αθ. Ε. Καραθανάσης

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Καραθανάσης Α. Ε. (2004). 1906, στον Αλμυρό του Ν. Μαγνησίας το Μακεδονικό, το Βορειοηπειρώτικο, το Θρακικό ζήτημα. *Μακεδονικά*, 34(1), 410-414. <https://doi.org/10.12681/makedonika.882>

ζωγράφου, στά όποία ή κεραία αὐτή ἔχει ἑλαφρά κλίση πρὸς τὰ ἀριστερά. Τέλος, τό γράμμα πού ἔπεται τοῦ τουνούμενου ὃ μπορεῖ νά εἶναι *I, P ἢ Γ*, ἀπό τὰ όποία πιθανότερο φαίνεται τό δεύτερο.

ἔτ(ους) · ϚΑΝ: *ιν(δικτιώνος)* *E*: Ἔτος 6950 ἀπό κτίσεως κόσμου ἢ 1441/42 μ.Χ., πού εἶχε πράγματι ἰνδικτιώνα 5. Ἔτσι μποροῦν νά χρονολογηθοῦν πλέον μέ ἀκρίβεια οἱ ἐνδιαφερόντες τοιχογραφίες τοῦ ναοῦ, οἱ όποίες ἔχουν τοποθετηθεῖ ἀπό τόν Στ. Πελεκανίδη στίς ἀρχές τοῦ 15ου αἰ. καί ἀπό τόν Ε. Τσιγαρίδα γύρω στά 1430⁷.

Ἄς σημειωθεῖ ἐδῶ ὅτι ή Ἁγία Τράπεζα τοῦ ναοῦ⁸ ἔχει ὡς βάση ἀδημοσίευτο μαρμάρινο ἐπιτύμβιο βωμό (εἰκ. 2), διαστάσεων 68x34-44x27-32,5 ἐκ., ὃ όποῖος εἶναι τοποθετημένος ἀνάποδα καί μέ τήν κύρια ὄψη του, στό ἄνω ἄκρο τῆς όποίας ὑπάρχει τό ὄνομα *ΠΑΡΜΕΝΙΑΔΗΣ* (εἰκ. 3), στραμμένη πρὸς ἀνατολάς. Στήν ὑπόλοιπη ἐπιφάνεια τῆς ἴδιας ὄψης ὑπάρχουν ἴχνη πολύ φθαμένης ἐπιγραφῆς τεσσάρων ἢ πέντε στίχων (διακρίνονται κάποια μεμονωμένα γράμματα, ὅπως ἓνα *A* στήν προτελευταία σειρά καί ἓνα *Υ* στήν τελευταία).

Ἀκόμη, στόν βόρειο τοῖχο τοῦ ἱεροῦ⁹ ὑπάρχουν χαραγμένα ἢ γραμμένα μέ μελάνι, πιθανότατα κατά τόν 18ο αἰ., πολλά ὀνόματα, μεταξὺ τῶν όποίων τὰ ἑξῆς: *στάμο, νάστο, σινετου, ἀνδρόνικος, παρασκεβα, τζαράτο*.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΓΚΟΛΟΜΠΙΑΣ

1906, ΣΤΟΝ ΑΛΜΥΡΟ ΤΟΥ Ν. ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ ΤΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟ, ΤΟ ΒΟΡΕΙΟΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ, ΤΟ ΘΡΑΚΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

Ἀπό τήν 1 Ἰουλίου 1906 ὡς τίς 31 Δεκεμβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους κυκλοφόρησε σέ δώδεκα φύλλα στόν Ἄλμυρό τοῦ Ν. Μαγνησίας μία μικροσκοπική ἐφημερίδα διαστάσεων 11x8,5 ἑκατοστά. Ἐκδότης τῆς ἐφημερίδος ὃ φαρμοακοποιός Ἀλέξανδρος Ἀστέριος καί ἀρχικός τίτλος τῆς *Τό Μικρίον τοῦ Ἄλμυροῦ* μέ ὑπότιτλο *Ἡ μικροτέρα τῶν ἐφημερίδων τοῦ κόσμου*. Ἡ πρωτοτυπία τῆς ἦταν τὰ χρώματα τῶν φύλλων: τό πρῶτο φύλλο ἦταν γκριζωπό, τό δεύτερο πρασινωπό, ἐνῶ στό φύλλο τῆς 1 Σεπτεμβρίου ὃ τίτλος ἔχει ἀλλάξει καί γίνεται *Τό Μεγαλειον τοῦ Ἄλμυροῦ* καί τό χρῶμα τοῦ φύλλου τώρα εἶναι ρόζ, οἱ διαστάσεις του εἶναι 16x11 καί οἱ σελίδες του ἔχουν αὐξηθεῖ σέ ὀκτώ. Τήν 1 Ὀκτωβρίου 1906 ἀλλάζει καί ἄλιν ὃ τίτλος, ἡ ἐφημερίδα τιτλοφορεῖται Ἄλμυρός μέ ὑπότιτλο *Ἐφημερίς Ἐθνική καί τῶν τοπικῶν συμφερόντων*, ἐνῶ αὐξάνονται καί οἱ διαστάσεις σέ 20x14,5 ἑκατοστά καί τό χρῶμα τοῦ φύλλου γίνεται λευκό. Στό φύλλο αὐτό ἐμφανίζονται ὡς συνεργάτες ὃ διαχειριστής Κ. Πλάκας, δάσκαλος, ὃ γνωστός ἔφορος ἀρχαιοτήτων Θεσσαλίας Ἀπόστολος Ἀρβανιτόπουλος, ὃ ἐπίσης γνωστός Νικόλαος Γιαννόπουλος ἀναγραφόμενος ὡς *ἀρχαιολο-*

7. Βλ. ἀντίστοιχα Πελεκανίδης, ὁ.π., σ. 18 καί Ε. Τσιγαρίδας, «Συμβολή στή χρονολόγηση τῶν τοιχογραφιῶν τοῦ ναοῦ τῆς Κομῆσεως τῆς Θεοτόκου στό Ζευγοστάσι Καστοριάς», *Φίλια ἔτη εἰς Γεώργιον Ε. Μυλωνᾶν*, τόμ. Γ', Ἀθήναι 1989, σ. 337 σημ. 30, καί ὃ ἴδιος, *Τοιχογραφίες τῆς περιόδου τῶν Παλαιολόγων*, ὁ.π., σσ. 311, 340.

8. Πρόκειται γιά λίθινη πλάκα διαστάσεων 49,5x92x13,5 ἐκ., ἴσως ἀρχαῖο ἀρχιτεκτονικό μέλος.

9. Ὁ συγκεκριμένος χώρος σήμερα εἶναι καλυμμένος μέ στερεωτικό ὕψασμα (τουλίπνι).

γών, ὁ Θ. Εὐστρατιάδης ἱατρός, ὁ Νίκος Μιχόπουλος δάσκαλος ἀλλὰ ἀναγραφόμενος ὡς γεωργικός, μᾶλλον ἐκ τοῦ λόγου ὅτι δραστηριοποιούνταν στὸν γεωργικὸ συνεταιρισμὸ *Γεωργικὸ Μετοχικὸ Ταμεῖο*, ὁ Γεώργιος Φίλωνος γεωργικός κ.ἄ. Στὰ ἐπόμενα φύλλα τῆς ἐφημερίδας οἱ μνημονευθέντες δὲν παρέδωσαν καμμία συνεργασία. Ἡ ἐφημερίδα, πού ὡς τότε ἦταν διμηνιαία, ἀπὸ 11 Ὀκτωβρίου 1906 γίνεται δεκαήμερη μὲ διαστάσεις μεγαλύτερες καὶ τοῦτῃ τῇ φορᾷ 23x16 ἑκατοστά καὶ μὲ τέσσερες σελίδες. Τὸ ἔβδομο φύλλο πού κυκλοφόρησε στὶς 11 Νοεμβρίου 1906 δὲν εἶναι ἐντυπο, ἀλλὰ χειρόγραφο καὶ τυπωμένο σὲ πρωτόγονο πολὺγραφο καὶ μὲ διαστάσεις 30x20 ἑκατοστά. Ὁ ἐκδότης του μάλιστα ἀλλάζει καὶ τὸν τίτλο πού γίνεται *Ἐφημερίς πολιτικὴ καὶ φιλολογικὴ ἐκδιδόμενη τρίς τοῦ μηνός*. Τὰ ἐπόμενα, καὶ τελευταῖα, φύλλα τῆς παραξένης αὐτῆς ἐφημερίδος κυκλοφόρησαν στὶς 21 Νοεμβρίου 1906, στὶς 11 Δεκεμβρίου, στὶς 21 Δεκεμβρίου μὲ «ἑκτακτον φύλλον διαφημίσεων», καὶ τὸ τελευταῖο, δωδέκατο φύλλο, στὶς 31 Δεκεμβρίου. Στὸ τελευταῖο φύλλο ὁ ἐκδότης Ἀλέξανδρος Ἀστέριος προβαίνει σὲ ἀπολογισμό τοῦ 1906 τῶν ἐθνικῶν, διεθνῶν καὶ τοπικῶν γεγονότων. Ἐπομένως ἡ ἐφημερίδα κυκλοφόρησε σὲ δώδεκα συνολικά φύλλα ἀπὸ 1 Ἰουλίου 1906 ὡς 31 Δεκεμβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους. Ἡ ἐφημερίδα φαίνεται ὅτι τυπωνόταν σὲ τυπογραφεῖο τῆς λαρισινῆς *Μικρᾶς* τοῦ Θρ. Γ. Μακρῆ – ἢ ἀναγραφῇ σὲ ἄκρη τοῦ 4ου καὶ 5ου φύλλου τῆς *Μικρᾶς* τοῦ Ἀλμυροῦ.

Μᾶς ἐνδιαφέρουν ὀρισμένα χαρακτηριστικά δημοσιεύματα τῆς μικροσκοπικῆς αὐτῆς ἐφημερίδος, ἡ ὁποία σημειώτεον ὅτι ἐκδίδεται σὲ μία κρίσιμη γιὰ τὰ ἐθνικά θέματα ἐποχὴ, ὅπως ἦταν τὸ Μακεδονικὸ, τὸ Κουτσοβλαχικὸ, τὸ Βορειοηπειρωτικὸ, τὸ Θρακικὸ. Στὸ πρῶτο φύλλο τῆς ἡ ἐφημερίδα ἀσχολεῖται μὲ τὸ Κουτσοβλαχικὸ, τὸ ὁποῖο τὸ 1906, βρισκόταν σὲ μία κρίσιμη καμπὴ ἐξαιτίας τῆς δραστηριότητος τῶν Ρουμάνων στὴ Μακεδονία, τὴν Ἡπειρο καὶ τὴ Θεσσαλία πού εἶχε ὀδηγήσει, λίγο πρὶν, στὴ διακοπὴ τῶν ἑλληνορουμανικῶν σχέσεων. Ὁ ἐκδότης καὶ ἀρθρογράφος Ἀλέξ. Ἀστέριος, δὲν διατάζει, μολονότι ἡ περιοχὴ τοῦ Ἀλμυροῦ κατοικεῖται ἀπὸ πολυάριθμους Βλάχους ὀφισταμένους τῆ ρουμανικῆς προπαγάνδα, νὰ ἐπιτεθεῖ κατὰ τῆς Ρουμανίας σὲ ὀξύτατο μάλιστα τόνο ἐξαιτίας ὅχι μόνο τῆς δραστηριότητός της στὸν βορειοελλαδικὸ χῶρο, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀπειλῶν της καὶ ἄλλων μέτρων πού ἡ χώρα αὐτὴ ἔλαβε σὲ βάρος τῶν Ἑλλήνων τῶν ἐγκατεστημένων σὲ ρουμανικὲς πόλεις (βλ. ἐπὶ τοῦ προκειμένου: Εὐ. Ἀβέρωφ Τσιότσα, *Ἡ πολιτικὴ πλευρὰ τοῦ Κουτσοβλαχικοῦ Ζητήματος*, Τρίκαλα 1992, γ' ἐκδοση ΦΙΛΟΣ).

Γράφει, μεταξὺ τῶν ἄλλων, ὁ ἀρθρογράφος: Δὲν θέλετε νὰ πιστεῦσητε (οἱ Ρουμάνοι), θρασεῖς, ὅτι δὲν μᾶς ἐπιτρέπεται νὰ προδῶσωμεν τοὺς ἐν Μακεδονίᾳ ἀδελφοὺς ἡμῶν χάριν τῶν ὕλικῶν συμφερόντων τῶν αὐτόθι ἐγκατεστημένων Ἑλλήνων; Κτυπάτε λυσσοῦδῶς. Οὐχί, ποτὲ δὲν θὰ θυσιάσωμεν τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν ιδέαν, ὡς σεῖς πολλάκις συνεπιθήτε, ὡς ἐξωνημένοι ἀγύρται. Ὁ Ἕλλην αἰεῖ ἔθεσε ὑπεράνω τῆς ὕλης τὸ πνεῦμα καὶ διὰ τοῦτο δὲν εἶναι ἐφήμερος.... Στὸ δεῦτερο φύλλο (1 Αὐγούστου 1906) ἡ ἐφημερίδα ἔχει θέμα τῆς τοῦ μακεδονικοῦ, σὲ μία ἐποχὴ πού ὁ Μακεδονικὸς Ἀγὼν βρισκόταν στὴν ἀκμὴ του. Οἱ Βούλγαροι εἶναι ἀγριάνθρωποι, ἔχουν ἀντάξια κυβέρνηση πού ἐνθαρρύνει τίς ἀκρότητες τῶν πολιτῶν της σὲ βάρος τῶν Ἑλλήνων τῆς Βάρνας: Οἱ Βούλγαροι ... τῇ ἐπινεύσει τῆς ἀνταξίας κυβερνήσεώς των, ἐξειδίωξαν δις ἄχρι τοῦδε, λιθοβολισμῷ, τὸν Ἑλληνα ἱεράρχην Βάρνης. Πολλάκις δὲ τοὺς ἀόπλους Ἑλλήνας τῆς ἐπικρατείας των κατέστρεψαν ἀπανθρώπως. Ἀλλὰ αὐτὴ ἀπόδειξις εἰς τὸ πείσμα τῶν ἐναντία διακηρυττομένων ὑποστηρικτῶν των ὅτι οἱ ἄθλιοι τοῦ Βόγα Μοργόλοι ἐπιζητοῦν τὸν ἐκβουλγαρισμὸν τῶν ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ Ἑλλήνων, τῶν αἰείποτε καὶ ἐν παντὶ ἀκρογωνιαίων στοιχείων πολιτισμοῦ καὶ εὐνομίας. Πράγμα τὸ ὁποῖον ἐπεξή-

τησαν και εις την Μακεδονίαν, χώραν έντελώς ξένην αυτοίς και δη υπό ξένην κυριαρχίαν ... Ένθυμηθείτε τὰ τουρκικά σαρκία σας τότε, και τὰς τιάρας του Πάπα αργότερα. Άλλ' οί Έλληνες ποτέ δέν έπραξαν ούτως, ουτε και εις τό μέλλον θά πράξουν. Σας τό διακηρύττομεν!

Ο Άλέξ. Άστέριος έννοεί στο παραπάνω κείμενο του τούς άνθηλληνικούς διωγμούς των Βουλγάρων στην Άνατολική Ρωμυλία, την εκδίωξη του μητροπολίτου Βάρνας Νεοφύτου (Ιούν.-Ιουλ. 1906), την προσπάθειά τους νά εκβουλαρίσουν τούς ελληνικούς πληθυσμούς, σχέδιο που θέλουν νά εφαρμόσουν στη Μακεδονία, μέ την όποια οσδέις ιστορικός δεσμός τούς συνδέει. (Γιά τὰ γεγονότα στη Βάρνα βλ. Μ. Μαροβελάκης - Α. Βακαλόπουλος, *Αί προσφυγικά εγκαταστάσεις έν τη περιοχή Θεσσαλονίκης*, εκδ. Ι.Μ.Χ.Α., Θεσσαλονίκη 1955, σσ. 18-19).

Τά διαδραματιζόμενα τραγικά γεγονότα στη Μακεδονία έφθαναν βεβαίως και στον Άλμυρό· έτσι την 1 Οκτωβρίου 1906 ή έφημερίδα του Άλέξ. Άστερίου πληροφορεί τούς αναγνώστες της για τή δολοφονία του μητροπολίτου Κορυτσάς Φωτίου, αλλά κάμει τό λάθος και αυτή, όπως συνέβη και μέ άλλες αθηναϊκές εφημερίδες, νά θεωρήσει δολοφονηθέντα και τόν μητροπολίτη Καστορίας Γερμανό Καραβαγγέλι: *Άκόμη δέν έσπογγίσασμεν τὰ δάκρυά μας διά τόν θάνατον των δύο αρχηγών-ήρώων Άρξονδα και Γαρέφη, πεσόντων «περί πάτρης» και ήδη έτέρα άφορμή μάς δίδετε νά θρηνησωμεν και άλλους ήρωας-αρχηγούς του δούλου γένους τόν Κορυτσά Φώτιον και τόν Καστορίας Γερμανόν...*

Τό 1906 ξεδιώχθησαν από την Άνατολική Ρωμυλία χιλιάδες Έλλήνων και πολλοί από αυτούς εγκατεστάθησαν στη Νέα Άγχιάλο του Ν. Μαγνησίας. Ο άρθρογράφος έννημερώνει τούς αναγνώστες για τό συλλαλητήριο που οργανώθηκε στον Άλμυρο ύπέρ των προσφύγων την Κυριακή 13 Ιουλίου 1906, αλλά και τόν έρανο των συμπολιτών του και τό πάνδημο μνημόσυνο ύπέρ των θυμάτων. Τό ψήφισμα του συλλαλητηρίου εκτυπωθέν διανεμήθη εις όλα τὰ έν Ευρώπη, Αμερική και Αφρική ελληνικά και φιλελληνικά κέντρα μέ την παράκληση όπως τό δημοσιεύσουν εις τὰς επιχωρίους εφημερίδας προς γνώσιν των πολιτισμένων της οίκουμένης, διότι και προς εκείνους άπενθύνετο, αυτοίς δέ προπαντός, οί φιλελεύθεροι λαοί, πρέπει ν' ακούσουν τὰ δίκαια παράπονα κατά των από βορρά καννιβάλων. Διαπιστώνει κανείς από τό κείμενο αυτό τήν ένθικη εύαισθησία της θεσσαλικής αυτής πόλεως, αλλά και την άλληλεγγύη των πολιτών της προς τούς κατατρεγμένους Θρακιώτες.

Η εγκατάσταση των προσφύγων της Άγχιάλου στον Άλμυρο και την περιοχή του προκάλεσε έντονες διαφωνίες: ό γνωστός αρχαιολόγος Ν. Γιαννόπουλος ύπεστήριζε την εγκατάστασή τους στην περιοχή του Άλμυρου και όχι στη σημερινή Νέα Άγχιάλο του Ν. Μαγνησίας, όπου εγκατεστάθησαν, ενώ ό εκδότης και άρθρογράφος Άλέξ. Άστέριος ύπεστήριζε ότι ώφέλιμο για την Έλλάδα ήταν νά εγκατασταθούν στη Μακεδονία και στη νότια Θράκη για νά ένισχύσουν τόν εκεί Έλληνισμό έναντι των ξένων επιδιώξεων. Έτσι στο κύριο άρθρο του πέμπτου φύλλου, 11 Οκτωβρίου 1906, μέ τίτλο *Η εγκατάσταση των Άγγλιατών ουχι έν Θεσσαλία*, έγραφε: *...ότι υπό ένθικην έποψιν είναι άσύμφορος και άλλαχού της έλευθέρως Έλλάδος εγκατάστασις των εκ Βουλγαρίας και βορείας Θράκης (Άνατολικής Ρωμυλίας) προσφύγων. Προτιμότερα είναι υπό πάσαν έποψιν ή εις Μακεδονίαν και νοτίαν Θράκην εγκατάστασις των προς πύκνωσιν του εκεί Έλληνικού πληθυσμού, και μετάδοσιν περισσότερου μένους έχθρικού προς τούς βαρβάρους έπιδρομείς του Βορρά, διότι βεβαίως δέν πρόκειται μόνον περί της σωτηρίας όλίγων χιλιάδων όμοφύλων καταδιωκομένων, αλλά περί ύπερισχύσεως έν χώραις διεκδικουμέναις υπό των έχθρων εκείνων ούτινες*

κατεδίωξαν καὶ τοὺς πρόσφυγάς μας τούτους, καὶ ἤτις ὑπερίσχνους δὲν θὰ συντελεσθῇ βεβαίως μὲ τὴν ἐκείθεν ἀπομάκρυνσιν τῶν κρατούντων τὰς ἐθνικὰς ἐκὲν ἐπάλξεις. Μάλιστα εὐχὰ καὶ ὑπόστις ἐθνικῆς ὠφελείας ἔργον ἠθέλην εἶσθαι, ἐὰν οὐχὶ μόνον τοὺς ἐκεῖ νὰ συγκρατῶμεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκ τῆς ἐλευθέρως μεταναστεύοντας εἰς Ἀμερικὴν ἢ ἄλλαχού νὰ εὐρίσκωμεν τρόπον νὰ τοὺς μετοχετεύσωμεν ἐκεῖ.

Ὁ Ἀλέξ. Ἀστέριος ἀσχολήθηκε, ὡσαύτως, καὶ μὲ τὸ βορειοηπειρωτικὸ ζήτημα πού καὶ αὐτὸ βρισκόταν σὲ κρίσιμη καμπή, δοθέντος, ὅτι εἶχαν ἀρχίσει οἱ διεργασίες στοὺς κύκλους τῶν Μ. Δυνάμεων τῆς ἐποχῆς γιὰ τὴ δημιουργία τοῦ ἁλβανικοῦ κράτους, πού τελικῶς καὶ ὀδήγησαν στὸ πρωτόκολλο τῆς Φλωρεντίας (Δεκέμβριος 1913) στὴν ἰδρύση του μὲ τὴν παρὰλληλὴν κατάφωρη ἀδικία σὲ βάρος τῆς Β. Ἠπειροῦ. Ἔτσι, στὸ ἔβδομο φύλλο τῆς ὁ ἐκδότης ἀσχολεῖται μὲ τὴν Β. Ἠπειροὶ στὸ κύριο ἄρθρο του πού τιτλοφοροῦνταν Ἠπειρος καὶ Ἀλβανία. Στὸ ἄρθρο αὐτὸ ὁ Ἀλέξ. Ἀστέριος συζητεῖ τὰ περὶ τοῦ ἁλβανικοῦ ζητήματος σὲ μία ἐποχὴ πού βρίσκεται σὲ ἔξαση ὁ ἁλβανισμός καὶ οἱ Μ. Δυνάμεις σχεδιάζουν τὴν ἰδρύση τοῦ ἁλβανικοῦ κράτους καὶ τὸ ἐπέτυχαν τελικῶς. Ὁ συντάκτης τοῦ ἁρθροῦ γνωρίζει πολὺ καλὰ τὰ πράγματα, κατηγορεῖ μάλιστα ἐκείνους πού προσπαθοῦν νὰ πείσουν ὅτι οἱ γεωγραφικοὶ ὅροι Ἀλβανία καὶ Ἠπειρος ταυτίζονται καὶ ὅτι ἡ Ἠπειρος εἶναι μία νότια ἐπαρχία τῆς Ἀλβανίας ὅπως ἡ Γκεκαρία εἶναι βόρεια. Ἀπὸ τὴν ἄλλη, συνεχίζει ὁ συντάκτης τοῦ ἁρθροῦ, ὑπάρχει ἡ φανατικὴ μερίδα τῶν μεγαλοῦδεατῶν πού θεωρεῖ ὅτι Ἠπειρος καὶ Ἀλβανία πρέπει νὰ ἐνταχθοῦν στὸ ἑλληνικὸ κράτος ὑπὸ τὴν ὀνομασία Ἀλβανία θέλοντας, τοιουτοτρόπως, νὰ κολακεύουν τοὺς Ἀλβανούς. Καὶ ἐδῶ εἶναι τὸ μέγα λάθος τους, γράφει ὁ Ἀλέξανδρος Ἀστέριος, ἀφοῦ οἱ δύο αὐτὲς γεωγραφικὲς περιοχὲς οὐδεμία ἱστορικὴ ἢ ἄλλη σχέση ἔχουν ἢ μία μὲ τὴν ἄλλη, ἀφοῦ ἡ πορεία τους ἦταν στὴν προοπτικὴ τοῦ χρόνου πολὺ διαφορετικὴ: ἡ Ἠπειρος, ἀσφαλῶς, ἑλληνικὴ καὶ ἡ Ἀλβανία πού, ἐδῶ καὶ 500 χρόνια ἔχοντας γνώρισμα τὸν μωαμεθανισμό ἠκολούθησεν ἀντίθετον πρὸς τὸν ἑλληνισμὸν δρόμον, ὁ ὁποῖος μάλιστα ἑλληνισμός οὐδέποτε ἔπαισεν οὔτε θὰ παύσῃ νὰ παρέχῃ πᾶσαν ἀδελφικὴν εἰλικρινὴ ἀρωγὴν, διότι περισσότερον παντὸς ἄλλου γείτονος –ψευδοενδιαφερομένου– ἡμεῖς συναισθανόμεθα τὸν ἐκ τῆς ἀπωλείας ἀδελφοῦ πόνον. Ὁ Ἀλέξ. Ἀστέριος ἐδῶ παρουσιάζεται τῷ ὄντι προφητικὸς καὶ ἐκφράζει, ἐπιπλέον, τὴν ἀπορία του πῶς ὁ ἁλβανικὸς λαὸς διεκδικεῖ τὴν Ἠπειρο, ὁ ὁποῖος οὔτε καὶ αὐτὸς γνωρίζει διατὶ μᾶς ζητεῖ τοιοῦτόν τι... Καὶ λυτεῖται ὅτι στὴν Ἀθῆνα κυκλοφοροῦσαν γεωγραφίες καὶ χάρτες ὅπου ὁ γεωγραφικὸς ὅρος Ἠπειρος ἀντικαθίσταται μὲ τὸ Ἀλβανία. Ὁ αὐτὸς ἀρθρογράφος ἐπισημαίνει τὰ σχέδια Αὐστριακῶν καὶ Ἰταλῶν πού ὑποβλέπουν τὴν Ἀλβανία καὶ ἐπιθυμοῦν νὰ ἁλβανοποιήσουν, στὴ συνέχει, καὶ τὴν Ἠπειρον «τὴν καθαρῶς ἑλληνικὴν ταύτην χώραν». Καὶ εἶναι ἀλήθεια ὅτι, ὡς τὸ 1913, ἔτος ἰδρύσεως τοῦ νεόκοπου ἁλβανικοῦ κράτους σκληρὸς ἦταν ὁ ἀνταγωνισμὸς τῶν δύο αὐτῶν δυνάμεων, τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Αὐστρίας, μὲ τὴν πρώτη νὰ ἔχει κερδίσει καὶ νὰ ἔχει ἐπιβάλει ὡς τὸ 1940 τὴ δικὴ της πολιτικοοικονομικὴ παρουσία στὴν Ἀλβανία. Γιὰ ὅλα τὰ ἀνωτέρω βλ. Κ. Α. Βακαλόπουλος, Ἠπειρος. Ἱστορία τοῦ Βορείου ἑλληνισμοῦ, ἐκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1992.

Στὸν ἀπολογισμό τοῦ 1906 ὁ Ἀλέξ. Ἀστέριος μᾶς πληροφορεῖ ὅτι κάτοικοι τοῦ Ἀλμυροῦ, Ἠπειρώτες τὴν καταγωγὴ, εἶχαν συστήσει τὸν «Ἠπειρωτικὸν Σύλλογον Πύρρος ὁ Αἰτός» μὲ πρωτοβουλία τοῦ Ἠπειρώτου ἱατροῦ Εὐσταθιάδου, τοῦ ὑπὲρ πατρίδος ὑποστάντος ἐμπόρου Γ. Πλάκα μὲ σκοπὸ τὴ στήριξιν τῶν συμπατριωτῶν του· δυστυχῶς ὁ Σύλλογος αὐτὸς δὲν εὐδοκίμησε. Παρηγορεῖται, ὥστόσο, ὁ Ἀλ. Ἀστέριος ἀπὸ τὴ δραστηριότητα πού εἶχε ἀναπτύξει στὸν Ἀλμυρὸ ὁ μακεδονικὸς σύλλογος «Μέγας Ἀλέξανδρος». Ὁ σύλλογος αὐτὸς εἶχε ἰδρυθεῖ μὲ πρωτοβουλία τοῦ ἐν

Βόλω Μακεδονικού Σωματείου πού εκπρόσωποί του επισκέφθηκαν τόν 'Αλμυρό, όπου κατοικούσαν πολλοί Μακεδόνες και μέ τή βοήθεια τοῦ Παντελή Παπαδοπούλου και τοῦ ζωγράφου 'Αποστολίδη ἱδρυσαν τόν ὡς ἄνω σύλλογο. Στόν 'Αλμυρό δραστηριοποιούνταν γιά τὰ ἔθνικα θέματα και πατριωτικό σωματείο ὑπό τήν ἐπωνυμία «Τμήμα τῆς 'Εταιρείας 'Ελληνισμός» τήν πρωτοβουλία τῆς ἰδρύσεώς του εἶχαν ὁ ἴδιος ὁ 'Αλέξ. 'Αστέριος, ὁ παλαίμαχος πολιτευτής Φίλων και ὁ 'Ηπειρώτης τήν καταγωγή Εὐσταθιάδης. Τό σωματείο αὐτό ὀργάνωσε τρεῖς ἐκδηλώσεις: τήν πρώτη μέ ἀφορμή τήν 'Άλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως και μέ τή συμπλήρωση ἔτους ἀπό τήν ἱδρύση του, τή δεύτερη κατά τόν διωγμόν και τήν καταστροφήν τῶν ἐν Βουλγαρία ὁμογενῶν μέ τήν ὀργάνωση συλλαλητηρίου, τήν ἐκδοση ψηφίσματος και τήν διοργάνωση εὐεργετικῆς θεατρικῆς παραστάσεως· ἡ τρίτη ἐκδήλωση ἀφοροῦσε σέ ποιητική ἐσπερίδα μέ τήν εὐκαιρία τῆς ἐντεῦθεν διελύσεως τοῦ τυφλοῦ ποιητοῦ Τραμπακουλουπόλου τῆς ὁποίας τά ἔσοδα διετέθησαν ὑπέρ τοῦ στόλου. 'Εκπρόσωπος τοῦ συλλόγου παρέστη μάλιστα και στήν 'Εθνική Διάσκεψη τῶν 'Αθηνῶν.

Αὕτη εἶναι ἐν ὀλίγοις ἡ ἱστορία τῆς μικρῆς αὐτῆς ἐφημερίδος τῆς Θεσσαλικῆς ἐπαρχίας, ὅπου ἀποτυπώνεται ἡ ἀγωνία ἀνησυχῶν πολιτῶν τῆς γιά τήν πορεία τῶν ἐθνικῶν μας θεμάτων, τοῦ μακεδονικοῦ, τοῦ βορειοηπειρωτικοῦ, τοῦ θρακικοῦ, τῆς προετοιμασίας τῆς χώρας γιά τοὺς βαλκανικούς πολέμους.

Τήν ἐφημερίδα αὕτη παρουσίασε στό ἐνθετο τῆς ἱστορικῆς ἐφημερίδος τοῦ Βόλου *Η Θεσσαλία* μέ τίτλο «Διαδρομές» ὁ κ. Βίκτωρ Κοντονάσιος, πρόεδρος τῆς Φιλαρχαίου 'Εταιρείας 'Αλμυροῦ «'Οθρυς» και οἱ συνεργάτες του κ.κ. 'Ανδρέας Τρέσας και Γιάννης Μπίσδορας –Κυριακή 15 Φεβρουαρίου 2004–, ἀφιέρωμα «'Ο Τύπος τοῦ 'Αλμυροῦ. 'Από τό ἀφιέρωμα αὐτό ἐλήφθησαν και οἱ παραπάνω πληροφορίες.

Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

ΑΘ. Ε. ΚΑΡΑΘΑΝΑΣΗΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΑΠΟ ΤΗ ΔΡΑΜΑ

Κατά τήν ἀναζήτηση ἀνεκδότων ἐγγράφων¹, ἐλληνικῶν και τουρκικῶν, τῆς νεότερης ἱστορίας τῆς Μακεδονίας ἐντοπίσαμε σε παλαιοπωλείο τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μεταξὺ ἄλλων ἐγγράφων, δύο ἐγγράφα που ἀφοροῦν τῇ Δράμᾳ.

Τό πρῶτο ἐγγράφο ἀναφέρεται σε μίσθωση ἐργαστηρίου, που συντάχθηκε ἀπό

1. Καρπὸς τῶν ἀναζητήσεών μας ἀπὸ ἐπισκέψεις σε οἰκίες κυρίως προσφύγων, που εἶχαν τήν ευγενή καλοσύνη να μας δωρίσουν ἐγγράφα ἢ να μας παρέχουν φωτοαντίγραφα τους, ἀπὸ ἀγορές σε παλαιοπωλεία τῆς Κωνσταντινουπόλεως και ἀπὸ τὸ Μπιτ-παζάρ Θεσσαλονίκης, παρουσιάσαμε τις ἐξῆς μελέτες: α) «Δύο ἐγγράφα (πωλητήριο-ἐξοφλητικό) ἀπὸ τὸ Σκοπὸ τῆς Ανατολικῆς Θράκης», *Περὶ Θράκης* 1 (2001) 215-220. β) «Ανέκδοτο πωλητήριο ἐγγράφο τῆς κοινότητος Βογδάντσας (Γευγελή)», *Μακεδονικά* 33 (2001-2002) 327-331. γ) «Πατριαρχική Εγκύκλιος τοῦ Ἰωακείμ Γ' πρὸς τὸν μητροπολίτη Καισαρείας Γερβάσιο περὶ ἐκκλησιαστικῶν δικαίων και προνομίων», *Πρακτικά Α' Πανελληνίου Επιστημονικοῦ Συνεδρίου: Καππαδοκία· Ἱστορία, Θεολογία, Παιδεία, Πολιτισμός* (22-24 Σεπτεμβρίου 2000), Θεσσαλονίκη 2002, σσ. 305-324. δ) «Ὁ κανονισμός τοῦ Ἑλληνικοῦ Μαθητικοῦ Μορφωτικοῦ Συλλόγου "Ὁ Φοῖνιξ" τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους Σχολῆς» [ντὸ ἐκδοση στα πρακτικά τῆς ἡμερίδας που διοργάνωσε ἡ Εταιρεία Μελέτης τῆς καθ' ἡμᾶς Ανατολῆς (30 Νοεμβρίου 2002) με θέμα: «Ἡ Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολή. Ἱστορία και Προσφορά»]. ε) «Εκδρομὴ τῶν τελειοφοίτων τοῦ Α' Γυμνασίου Ὁφίων Θεσσαλονίκης στήν Ἀδριανούπολη κατά τὸ ἔτος 1952», ἐφημ. *Ὁ Πολίτης* (Ἀθήνα) Ἰουνίος 2002, ἀριθ. φ. 422, σ. 10.